

Dilemma's & Breinbrekers - thema 2

Het zien van educatieve behoeften

Annemieke Weterings-Helmons en Angela Jansen-Zandbergen

Dilemma 1

“

Wanneer we (hoog)begaafde leerlingen onderwijzen alsof ze gemiddeld zijn, leren ze vooral om zichzelf bezig te houden.

BREINBREKER 1

Denksleutel: de *Consequences Key*

- Breng de korte- en langetermijnevolgen in kaart wanneer we de specifieke educatieve behoeften van (hoog)begaafde leerlingen blijven negeren.

Verzamel mogelijke kortetermijnevolgen voor:

- De leerling met (hoog)begaafdheidskenmerken
- De groepsleraar
- De groepsgenoten
- De ouders
- De directie

Verzamel mogelijke langetermijnevolgen voor:

- De leerling met (hoog)begaafdheidskenmerken
- De groepsleraar
- De groepsgenoten
- De ouders
- De directie
- De maatschappij over 15 jaar

BREINBREKER 2

Denksleutel: de *Prediction Key*

- Welke korte- en langetermijnevolgen ervaren jullie over drie jaar niet meer?
- Welke veranderingen hebben jullie daarvoor doorgevoerd?

WAAROM ZOU JE DEZE EXERCITIES DOEN?

Je kunt hiermee onderzoeken wat de gevolgen zijn van een bepaalde aanpak of overtuiging. Daarna kun je veranderingen prioriteren.

Dilemma 2

H6

“

Het onderwijssysteem faalt structureel in het aansluiten op de educatieve behoeften van (hoog)begaafde leerlingen.

BREINBREKER 1

Denksleutel: de *Rubrics key*

- Het team ontwikkelt een rubric met verschillende niveaus van aanpassing in jullie organisatie voor de (hoog)begaafde leerlingen.
 - **niveau 1:** Lesstof wordt binnen de methode gecompact en verrijkt.
 - **niveau 2:** Lesstof wordt binnen en buiten de methode gecompact en verrijkt binnen de klas.
 - **niveau 3:** Gepersonaliseerd leerpad, projectmatig werken, creatief en onderzoekend denken buiten de klas of school.
- Geef per niveau aan wat jullie al doen en wat jullie nog missen.
- Noem per niveau 1 verbeterpunt.

BREINBREKER 2

Denksleutel: de *BAR key (Bigger, Add, Replace)*

- Kies een les die je over drie weken zelf geeft aan (hoog)begaafde leerlingen.
- Geef 1 onderdeel van de les meer aandacht (**Bigger**), bijvoorbeeld de evaluatie van het proces.
- Voeg iets toe (**Add**) waardoor het beter aansluit bij de behoeften van (hoog)begaafde leerlingen, bijvoorbeeld een zelfevaluatieformulier.
- Vervang (**Replace**) wat niet aansluit bij de behoeften van (hoog)begaafde leerlingen, bijvoorbeeld de huidige instructie.

WAAROM ZOU JE DEZE EXERCITIES DOEN?

Deze werkvormen zorgen ervoor dat het schoolteam begrijpt welke lesvormen wel of niet aansluiten bij de educatieve behoeften van (hoog)begaafde leerlingen en door aanpassingen beter kan inspelen op deze behoeften.

Dilemma 3

H7

“

Ouders van (hoog)begaafde leerlingen geven leraren stress.

BREINBREKER 1

Denksleutel: de *Perspectives key*

- Laat het team situaties beschrijven waarin ouders en leraren een verschillend perspectief hebben op de ontwikkeling van een (hoog)begaafde leerling.
- Categoriseer deze situaties binnen de volgende thema's:
 - Academisch inzicht: hoe komt deze leerling tot leren?
 - Sociaal-emotioneel: welke gedragingen vertoont deze leerling?
 - Creativiteit & probleemoplossend denken: hoe uit deze leerling zijn talenten?
- Bespreek welke misverstanden er kunnen ontstaan tussen ouders en school over specifieke educatieve behoeften door het verschil in perspectief.

BREINBREKER 2

Denksleutel: de *Reflection Key*

Werkvorm:

- Leraren ontwikkelen inzicht in hun eigen communicatiestijl en ontdekken oplossingsgerichte benaderingen voor gesprekken met ouders.
- Introduceer het concept van oplossingsgerichte communicatie: focus op mogelijkheden en samenwerking.
- Neem communicatie-uitdagingen zoals verzameld in Breinbreker 1 als uitgangspunt
- De leraren gaan individueel aan de slag met de volgende reflectievragen:
 - Hoe pak ik gesprekken aan waarin ouders emotioneel geraakt worden?
 - Hoe kan ik mijn boodschap duidelijker en positiever formuleren?
 - Wat werkt goed in mijn huidige communicatiestijl?
- Wissel in groepjes van 4 de antwoorden uit.
- De leraren vullen individueel een **persoonlijke communicatiekaart** in:
 - Wat zijn mijn sterke punten als communicator?
 - Welke successen van collega's neem ik mee?
 - Welke technieken wil ik verbeteren?
 - Welke twee concrete veranderacties ga ik de komende 6 weken starten op het gebied van oplossingsgericht communiceren?

WAAROM ZOU JE DEZE EXERCITIES DOEN?

Leraren kennen de waarde van het perspectief van ouders en weten dit perspectief op te halen in een positief oplossingsgericht gesprek.

Dilemma 4

H8

“

De samenwerking tussen onderwijs en zorg voor (hoog)begaafde leerlingen leidt vaker tot bureaucratie dan tot betere ondersteuning.

BREINBREKER 1

Denksleutel: de *Purpose Key*

- Verdeel het team in groepen van vier.
- De leraren krijgen een lijst met verschillende rollen binnen multidisciplinaire teams, zoals:
 - **Informant:** brengt kennis over leerlingen en hun ontwikkeling in.
 - **Mediator:** zorgt voor afstemming tussen onderwijs en externe experts.
 - **Begeleider:** bewaakt dat oplossingen haalbaar en passend zijn voor de leerling.
 - **Innovator:** denkt mee over nieuwe onderwijsstrategieën.
- Laat de leraren reflecteren op welke rol(len) ze spontaan aannemen en welke ze zouden willen versterken.
- Hoe willen de leraren dat de zorgprofessional deze rollen invult?

BREINBREKER 2

Denksleutel: de *Inventions Key*

Leraren ontwikkelen een nieuw format voor multidisciplinaire overleggen waarin de taken en doelen voor iedereen helder zijn.

Stappen:

- Kom tot een leraarprofiel en zorgverlenerprofiel waarin de taakverdeling helder wordt.
- Bouw een checklist passend bij deze taakverdeling.
- Ontwerp een feedbacksysteem waarin professionals elkaar ondersteunen en versterken passend bij de taakverdeling.

WAAROM ZOU JE DEZE EXERCITIES DOEN?

Door na te denken over de rol van de leraar en zorgverlener in het gesprek en te sturen op een planmatige, doelgerichte manier van werken tijdens gesprekken is de kans op opbrengst in de praktijk groter.

Dilemma 5

H9

“

Wanneer een leraar het lesmateriaal moet aanpassen aan de verschillende belevingswerelden en culturele achtergronden komt hij niet meer aan lesgeven toe.

BREINBREKER 1

Denksleutel: de *Question Key*

- Individueel: laat elke leraar een vraag formuleren bij het thema (hoog)begaafdheid en culturele sensitiviteit.
- Verzamel alle vragen en herverdeel ze over groepen van vier.
- Elke groep kiest één vraag om te beantwoorden.
- Bespreek plenair de antwoorden op de gekozen vragen.
- Identificeer waar blinde vlekken zitten in de huidige onderwijspraktijk.

BREINBREKER 2

Denksleutel: de *Inventions Key*

- Ontwerp een cultuurinclusieve les.
- Kies een bestaande les binnen een zaakvak.
- Bedenk samen met de leerlingen hoe deze meer cultureel inclusief kan worden.
 - Laat de leerlingen zelf twee bestaande onderdelen van de les vervangen zodat ze beter aansluiten bij hun eigen belevingswereld.
 - Voeg nu zelf twee onderdelen toe die aansluiten bij de belevingswereld van de betrokken (hoog)begaafde leerlingen.
- Bevraag de leerlingen na de les hoe de aanpassingen hun betrokkenheid en begrip hebben beïnvloed.

WAAROM ZOU JE DEZE EXERCITIES DOEN?

De werkvormen laten het team kritisch, onderzoekend nadenken over de invloed van cultureel sensitieve, haalbare, aanpassingen op betrokkenheid en begrip van leerlingen.

Dilemma 6

H10

“

Wanneer je de Nederlandse taal niet genoeg beheerst, kun je in Nederland geen (hoog)begaafde leerling zijn.

BREINBREKER 1

Denksleutel: de *Reverse Key*

- Wat zouden we absoluut NIET moeten doen bij leerlingen die uitdaging nodig hebben, maar de Nederlandse taal niet beheersen?
- Bedenk in tweetallen minimaal 3 ideeën van wat je niet moet doen.
- Verzamel alle ideeën.
- Verdeel de ideeën over groepen van 4 collega's.
- Bedenk bij elk idee wat wél zou kunnen in jouw praktijk.

BREINBREKER 2

Denksleutel: de *Different Uses Key*

- Laat het team bestaande verrijkingstaken aanpassen voor (hoog)begaafde leerlingen die de Nederlandse taal niet genoeg beheersen.
- Verdeel het team in drie groepen.
- Elke groep gaat met één vakgebied aan de slag: taal of rekenen of een zaakvak.
- Bij een volgende ronde kiest iedere groep een verrijkingstaak uit een ander vakgebied.

WAAROM ZOU JE DEZE EXERCITIES DOEN?

Met deze werkvormen worden teamleden zich meer bewust van de impact van taal op het kunnen bereiken van resultaten passend bij hun potentieel. Door deze bewustwording kunnen leraren kritischer kijken naar de talige leeromgeving en deze aanpassen, zodat talent ook zonder de Nederlandse taal kan floreren.